

POSTANOWIENIE

Dnia 1 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Koziellewicz

w sprawie **radcy prawnego C. K.**

obwinionej o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w zw. z art. 11 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na posiedzeniu w dniu 1 września 2022 r.

kasacji wniesionej przez obwinioną

od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych z dnia 26 maja 2021 r., sygn. akt WO [...],

zmieniającego orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w W.

z dnia 10 czerwca 2020 r., sygn. akt D [...]

oddala kasację jako oczywiście bezzasadną, a wydatkami postępowania kasacyjnego w kwocie 20 zł. (dwudziestu złotych) obciąża C. K..

UZASADNIENIE

Orzeczeniem Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w W. z dnia 10 czerwca 2020 r., sygn. akt D [...], obwiniona radca prawny C. K. została uznana winną tego, że:

1. w okresie od dnia 24 listopada 2018 r. do dnia 25 lutego 2019 r. podejmowała celowe działania stanowiące nadużycie prawa do informacji publicznych i wykorzystywanie instytucji prawnej wbrew jej celowi i funkcji,

celem wywarcia presji na Staroście G. cofnięcia decyzji o zakończeniu współpracy, rewanżu za zakończoną współpracę poprzez destabilizowanie pracy Starostwa Powiatowego w G. poprzez kierowanie licznymi wnioskami o udostępnienie informacji w trybie ustawy o dostępie do informacji publicznej, to jest popełnienia przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 11 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, przyjętego uchwałą Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. - dalej powoływany jako KERP, w zw. z art. 64 ust 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych - dalej powoływana jako u.r.p., i za czyn ten wymierzył jej karę 4 000 zł.;

2. nie wywiązywała się z obowiązku złożenia w wyznaczonym terminie 14 dni pisemnych wyjaśnień pomimo skutecznego doręczenia wezwania 29 grudnia 2018 r. do złożenia pisemnych wyjaśnień w sprawie zawiadomienia złożonego przez T. M. Starostę G. w sprawie o sygn. RD [...], to jest popełnienia przewinienia dyscyplinarnego określonego w 62 ust. 3 KERP w zw. z art. 64 ust. 1 u.r.p. i za czyn ten wymierzył jej karę 3 000 zł.;
3. nie stawiała się w Biurze Rzecznika Dyscyplinarnego w W. w dniu 6 lutego 2019 r. na wezwanie Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego w celu przesłuchania w charakterze świadka (odebrane dnia 4 lutego 2019 r.) oraz braku stawienia się w Biurze Rzecznika Dyscyplinarnego w dniu 6 marca 2019 r. na wezwanie Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego (odebrane dnia 25 lutego 2019 r.) w celu ogłoszenia postanowienia o przedstawieniu zarzutów i przesłuchania w charakterze obwinionej i nie usprawiedliwiła swojego niestawienia się w sprawie o sygn. R.D. [...], to jest czynu określonego w art. 62 ust. 2 KERP w zw. z art. 64 ust. 1 u.r.p. i za czyn ten wymierzył karę 3 000 zł.;
4. dodatkowo obok kary pieniężnej orzekł wobec C. K. zakaz patronatu na czas 5 lat;
5. połączył kary orzeczone w pkt 1-3 w ten sposób, że jako karę łączną orzekł karę 7 000 zł.;
6. zasądził od C. K. na rzecz Okręgowej Izby Radców Prawnych w W. tytułem zwrotu kosztów postępowania dyscyplinarnego kwotę 3 000 zł.

Po rozpoznaniu odwołania obwinionej radcy prawnego C.K., Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w W., orzeczeniem z dnia 26 maja 2021 r., sygn. akt WO [...]:

1. zmienił opis zarzucanego czynu w pkt 1 zaskarżonego orzeczenia poprzez zmianę zwrotów „w G.” na „w X.” oraz „na Staroście G.” na „na Staroście X.”;
2. zmienił opis zarzucanego czynu w pkt 2 zaskarżonego orzeczenia poprzez zmianę daty doręczenia wezwania z „29 grudnia 2018 r.” na „20 grudnia 2018 r.” i zmienił punkt 2 w zakresie orzeczonej kary i na podstawie art. 65 ust. 1 pkt 1 u.r.p., wymierzył obwinionej karę upomnienia;
3. zmienił punkt 3 zaskarżonego orzeczenia w zakresie orzeczonej kary i na podstawie art. 65 ust. 1 pkt 1 u.r.p. wymierzył obwinionej karę upomnienia;
4. uchylił pkt 5 zaskarżonego orzeczenia;
5. połączył na podstawie art. 65¹ ust. 1 u.r.p. kary orzeczone w pkt II-III w ten sposób, że orzekł jako karę łączną karę upomnienia;
6. utrzymał w mocy w pozostałym zakresie zaskarżone orzeczenie;
7. zasądził od obwinionej koszty postępowania odwoławczego przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym w zryczałtowanej kwocie 1 500 zł.

Obwiniona radca prawny C. K. złożyła kasację od powyższego orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych.

Zarzuciła:

1. rażącą obrazę prawa procesowego, mającą istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, przez naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. polegającego na:
 - nierozważeniu części zarzutu poprzez ich pominięcie dotyczące obrazy art. 7 k.p.k. w zw. z art. 4 k.p.k. oraz błędne ustalenie, że prowadzone przez sąd I instancji postępowanie dowodowe nie przekroczyło zasady swobodnej oceny dowodów,
 - nierozważeniu części zarzutu poprzez jego pominięcie dotyczące obrazy art. 307 § 1 k.p.k. w zw. z art. 325a k.p.k. w zw. z art. 74¹ u.r.p.

oraz błędne ustalenie, że zachowanie Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego A. K. nie stanowiło naruszenia przepisów k.p.k.,

- nierozważeniu części zarzutu poprzez jego pominięcie dotyczące naruszenia art. 170 § 1- 4 k.p.k. oraz błędne ustalenie, że protokół z rozprawy przed OSD OIRP w W. w sposób dostateczny odzwierciedla przebieg postępowania przed sądem,

- nierozważeniu części zarzutu poprzez jego pominięcie dotyczące naruszenia art. 410 k.p.k. oraz błędne uznanie, że zarzut jest niezasadny, ponieważ sąd I instancji na ostatniej rozprawie poprzedzającej wydane orzeczenie dopuścił dowód ze wszystkich znajdujących się w aktach sprawy dokumentów,

- nierozważeniu części zarzutu poprzez jego pominięcie dotyczące naruszenia art. 424 § 1 i 2 k.p.k. oraz błędne uznanie, że zarzut jest niezasadny z uwagi na to, że uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia odpowiada wymogom k.p.k. w powyższym zakresie,

- odniesienie się przez sąd odwoławczy do zarzutu naruszenia art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. w sposób ogólny i błędne ustalenie, że z uwagi na różny zakres czasowy nie doszło do przeprowadzenia postępowania o ten sam czyn,

- odniesienie się przez sąd odwoławczy do zarzutu naruszenia art. 438 pkt 3 k.p.k. w sposób bardzo ogólny, błędne uznanie, że zarzut jest niezasadny albowiem orzeczenie kar nastąpiło w sytuacji, w której z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynikało jednoznacznie, że wina obwinionej nie budzi wątpliwości, a popełnione przez nią czyny odpowiadają wskazanym przepisom ustawy o radcach prawnych i Kodeksowi Etyki Radcy Prawnego,

- odniesienie się przez sąd odwoławczy do zarzutu naruszenia art. 17 § 1 pkt 1 - 2 poprzez błędne uznanie, że zarzut jest niezasadny albowiem orzeczenie kar nastąpiło w sytuacji, w której z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynikało jednoznacznie, że wina obwinionej nie budzi wątpliwości a popełnione przez nią czyny odpowiadając wskazanym przepisom ustawy o radcach prawnych i KERP,

- całkowite pominięcie przez sąd odwoławczy i nie odniesienie się do naruszenia art. 74¹ u.r.p. w zw. z art. 410 k.p.k., art. 337 § 1 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. i art. 4 k.p.k. poprzez oparcie orzeczenia sądu na niepełnym materiale dowodowym,

- rażące naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. poprzez bezzasadne oddalenie wszystkich wniosków dowodowych obwinionej w trybie art. 170 § 1 pkt 3 i 5 k.p.k.;

2. rażące naruszenie przepisów prawa materialnego mającą istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, poprzez:

- nierozważenie części zarzutu poprzez jego pominięcie dotyczące naruszenia art. 11 KERP w zw. z art. 64 ust. 1 u.r.p. oraz uznanie obwinionej za winną pierwszego zarzutu,

- naruszenie art. 11 KERP w zw. z art. 64 ust. 1 i art. 65 ust. 1 pkt 3 u.r.p. poprzez ukaranie obwinionej za popełnienie tego czynu, w sytuacji, gdy zdaniem obwinionej, nie popełniła go,

- naruszenie art. 64 ust. 1 i art. 65 ust. 2a u.r.p. poprzez ukaranie obwinionej zakazem wykonywania patronatu z tożsamych powodów,

- nierozważenie zarzutu naruszenia art. 70⁶ u.r.p. poprzez bezzasadne obciążenie obwinionej kosztami postępowania z tożsamych powodów.

Podnosząc te zarzuty obwiniona radca prawny C. K. **wniosła** o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Wyższemu Sądowi Dyscyplinarnemu Krajowej Izby Radców Prawnych do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest bezzasadna w stopniu oczywistym i jako taka podlega oddaleniu.

Należy przypomnieć, że kasacja w sprawach dyscyplinarnych radców prawnych, która została wprowadzona do polskiego ustawodawstwa z dniem 29 czerwca 2000 r. (por. ustawa z dnia 16 marca 2000 r. o zmianie ustawy o radcach prawnych, Dz. U. Nr 48, poz. 545), jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, a nie jak kasacja która istniała w polskiej procedurze karnej do 1950 r., zwykłą skargą trzecioinstancyjną. Podstawy tej kasacji zostały określone zdecydowanie wężiej od podstaw zwykłych środków odwoławczych. Celem kasacji o której mowa w art. 62² i art. 62³ u.r.p. jest podważenie prawomocnego orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego. Konieczność zapewnienia takim orzeczeniom stabilności, powoduje ograniczenia możliwości ich wzruszania jedynie do sytuacji, gdy w postępowaniu przed sądem odwoławczym doszło do rażącego naruszenia prawa, którego waga i doniosłość może być porównywana z bezwzględными przesłankami odwoławczymi wskazanymi w art. 439 § 1 k.p.k., a jednocześnie to naruszenie mogło mieć istotny wpływ na treść prawomocnego orzeczenia sądu odwoławczego. Możliwe jest też oparcie kasacji w sprawach dyscyplinarnych radców prawnych na zarzucie rażącej niewspółmierności kary dyscyplinarnej.

Ustawodawca uniemożliwił zaś wnoszenie tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia z powodu błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia, jak również od orzeczenia dyscyplinarnego zapadłego w pierwszej instancji. Nie można podzielić zarzutów kasacji obwinionej radcy prawnej C. K.. Wbrew pogładowi z kasacji, w realiach niniejszej sprawy brak jest podstaw aby przyjąć, iż Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych, będący sądem odwoławczym,

nierzetelnie rozpoznał odwołanie obwinionej radcy prawnego C. K.. Przede wszystkim podnosząc zarzut w kasacji obraży art. 433 § 2 k.p.k. należy wykazać na czym polegało to uchybienie i w jaki sposób skutkuje tak rażącym naruszeniem tego przepisu, że można porównać je w skutkach do uchybienia rangi bezwzględnej podstawy odwoławczej (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2017 r., sygn. akt III KK 490/16, Legalis). W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono pogląd, iż przepis ten może zostać naruszony jedynie wówczas, gdy sąd odwoławczy w ogóle nie ustosunkuje się do określonego zarzutu wskazanego w środku odwoławczym (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2013 r., sygn. akt II KK 127/12). W doktrynie podnosi się, że nie ma naruszenia wymogu z art. 433 § 2 k.p.k., jeżeli odniesienie takie, choć zbiorcze istnieje, tyle, że nie spełnia wymogów o których mowa w art. 457 § 3 k.p.k. (por. T. Grzegorzczak, Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Tom I. Artykuły 1 – 467, Warszawa 2014, s. 1431 – 1432). Oczywiście stopień szczegółowości pisemnego uzasadnienia sądu odwoławczego, zależy od zawartości i jakości uzasadnienia orzeczenia sądu pierwszej instancji, oraz poziomu argumentacji z odwołania (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 sierpnia 2006 r., sygn. akt II KK 238/05, LEX nr 193046). Należy stwierdzić, że Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych dokonując kontroli odwoławczej zaskarżonego orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w W. z dnia 10 czerwca 2020 r., sygn. akt D [...], z perspektywy złożonego odwołania, odniósł się w pisemnym uzasadnieniu swojego orzeczenia, chociaż w formie bardzo zwięzłej, do zarzutów podniesionych w odwołaniu. Przekonuje o tym lektura, sporządzonego na formularzu, pisemnego uzasadnienia tego Sądu. Prezentowana zaś w kasacji ocena wskazuje, że obwiniona radca prawny C. K., pod pozorem tego zarzutu kasacyjnego, zmierza w istocie do zakwestionowania ustaleń faktycznych poczynionych przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w W., co jest niedopuszczalne w postępowaniu kasacyjnym. Podkreśla się od lat w orzecznictwie, że w sferze swobodnej oceny dowodów zasadniczy układ odniesienia mają dowody przeprowadzone przez sąd orzekający pierwszej instancji, co łączy się z dwiema podstawowymi zasadami procesu - zasadą bezpośredniości i zasadą kontradiktoryjności. Na etapie postępowania

kasacyjnego nie ma zatem miejsca na kwestionowanie poczynionych przez sąd ustaleń faktycznych, a tego w istocie dotyczy większość zarzutów kasacyjnych stawianych przez obwinioną. Nadto niektóre z zarzutów, „pokrywają” się z zarzutami odwołania. Nie dostrzega się, że co do dwóch czynów przecież Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych dokonał istotnej zmiany w zakresie orzeczonych kar. W miejsce kar pieniężnych wymierzył kary upomnienia.

W realiach sprawy nie można dopatrzeć się naruszenia i to rażącego wskazanych, w drugim zarzucie kasacji, przepisów prawa materialnego. Przecież obraza przepisów prawa materialnego ma miejsce wtedy, gdy stan faktyczny został w orzeczeniu prawidłowo ustalony, a nie zastosowano do niego właściwego przepisu prawa materialnego. Innymi słowy, gdy istnieje niezgodność między subsumpcją, a prawidłowo ustaloną przez sąd podstawą faktyczną orzeczenia. Wielokrotnie podkreślano w orzecznictwie Sądu Najwyższego, że nie ma obrazy prawa materialnego, gdy wadliwość orzeczenia, w tym zakresie, jest wynikiem błędnych ustaleń faktycznych przyjętych za jego podstawę lub naruszenia przepisów procesowych. Nie zyskał w orzecznictwie Sądu Najwyższego akceptacji pogląd, iż nie to co sąd ustalił, lecz, to co sąd powinien ustalić, trzeba przyjmować za punkt odniesienia przy ocenie stosowania przepisów prawa materialnego. W doktrynie, odnosząc się do tego poglądu, wskazano, że jego zwolennicy, przyczyn błędu w stosowaniu prawa materialnego upatrują w nietrafnych ustaleniach faktycznych, czyli w zaistnieniu uchybienia, o którym mowa w art. 438 pkt 3 k.p.k., co stanowi przecież odrębny zarzut odwoławczy (por. np. Z. Doda, A. Gaberle, Kontrola odwoławcza w procesie karnym, Warszawa 1997, s. 108 – 112). Obraza zaś przepisu prawa materialnego oznacza bądź niepostąpienie przez sąd zgodnie z ustawowym nakazem, bądź też postąpienie wbrew wyraźnemu ustawowemu zakazowi, może również przyjąć postać błędnej wykładni określonego przepisu prawa materialnego. Bezspornym jest, że w niniejszej sprawie nie mamy do czynienia z błędem w subsumpcji, albowiem opisy czynów przypisanych w pełni wyczerpują znamiona wskazanych w orzeczeniu przewinień dyscyplinarnych. Nie można też dopatrzeć się, w zaskarżonym kasacją orzeczeniu, błędnej wykładni jeśli chodzi o pojęcie przewinienia dyscyplinarnego, o którym mowa w art. 64 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. u.r.p. Wskazuje się, że powszechnie stosowana

w prawie dyscyplinarnym klauzula określająca delikt dyscyplinarny jako zachowanie uchybiające powadze lub godności zawodu, jak stwierdza Trybunał Konstytucyjny, cyt. „wyraża istotę odpowiedzialności dyscyplinarnej, stanowi jedynie możliwe ogólne określenie, które wypełnia się treścią adekwatną do wymagań i oczekiwań stawianych przedstawicielom danej profesji” (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2001 r., SK 17/00, OTK 200, nr 6, s. 876). W realiach sprawy prawidłowo zinterpretowano unormowanie z art. 64 ust. 1 u.r.p. jak i wskazane w kwalifikacjach prawnych przypisanych czynów przepisy KERP.

Kierując się przedstawionymi powodami Sąd Najwyższy, z mocy art. 535 § 3 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt. 1 u.r.p., rozstrzygnął jak w postanowieniu.

[as]